

KINNITATUD
Turba Kooli direktori 02.02.2020
käskkirjaga nr 1-2/1
MUUDETUD
Turba Kooli direktori 06.09.2024
käskkirjaga nr 1-2/4

Turba Kool

ÕPPEKAVA

Sisukord

.....	1
ÜLDSÄTTED.....	4
KOOLI ÕPPEKAVA ÜLDOSA.....	4
1. Kooli eripära ning õppe-ja kasvatustöö rõhuasetused.....	4
1.1. Kooli põhiväärtused ja eripära	4
Turba Kooli sihiseade	5
Õppimise käsitlus ehk õppe-ja kasvatustegevuse põhimõtted	6
1.2. Kooli õppe- ja kasvatusesmärgid	7
1.3. Ainevaldkonnasisesed ja ülesed lõiminguvõimalused	11
1.4. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted	12
1.5. Õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted	14
2. Õppe ja kasvatus korraldus	16
2.1. Õppeaeg	16
2.2. Õpperühmade moodustamise põhimõtted.....	16
2.2.1. Õpperühmade jaotus ettevalmistavas ja eelkooli astmes vanuseliselt	16
2.2.2. Õpperühmad I-III kooliastmes.....	16
2.3. Päevakava koostamise põhimõtted	16
2.4. Õppevaldkonnad, ained ja tunnijaotusplaan.	17
2.4.1. Õppevaldkonnad.....	17
2.4.2. Tegevus-ja tunnijaotusplaan	17
2.4.3. III kooliastme loovtöö	20
3. Õppekeskkond.....	20
3.1. Õppekeskkonna kujundamine	20
3.2. Õppekeskkonna mitmekesisistamiseks kavandatud tegevuste, sündmuste, projektide läbiviimise põhimõtted	21
4. Õppija arengu toetamise, analüüsi ning tagasisidestamise põhimõtted ja korraldus.	21
4.1. Üldmõisted – areng, õppimine, hindamine	21
4.2. Hindamise eesmärgid ja objekt	22
4.3. Lapse arengu jälgimise ja vaatlemise ning analüüsimise meetodid	22
4.4. Üldoskuste (-pädevuste) hindamine, tagasisidestamine.....	23
4.5. Teadmiste ja oskuste hindamine õppevaldkonniti eelkooli astmes.....	23
4.6. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamine I-III kooliastmes	24
4.7. Üleminekueksam.....	25
4.8. Kokkuvõtavad tulemused ja järgmise kooliastmesse/klassi üleviimine.....	25

4.9.	Põhikooli lõpetamine	26
4.10.	Hindamisest teavitamine	27
5.	Hariduslike erivajadustega õppijate toetamine ja tugiteenuste rakendamise põhimõtted	27
6.	Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine.....	29
7.	Vanematega koostöö põhimõtted ja korraldus	29
7.1.	Õppijate ja vanemate teavitamise ning nõustamise korraldus	29
7.2.	Arenguestluste läbiviimise põhimõtted.....	29
8.	Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.	30
9.	Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	31

ÜLDSÄTTED

1. Turba Kooli (edaspidi Kool) õppekava on Kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.
2. Kooli õppekava (edaspidi õppekava) terviktekst on kättesaadav Kooli kodulehel.
3. Õppekava lähtub Kooli arengukavast ja selle aluseks on põhikooli riiklik õppekava ja koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava.
4. Kool on viieastmeline, ettevalmistav aste (1,5–5 aastased), eelkooli aste (6–7 aastased), I kooliaste (7–10 aastased), II kooliaste 4.–6. klass, III kooliaste 7.–9. klass.
5. Kooli õppekava koosneb üldosast, valdkondlikest kavadest, mis on esitatud lisadena.

KOOLI ÕPPEKAVA ÜLDOSA

1. Kooli eripära ning õppe- ja kasvatustöö rõhuasetused

1.1. Kooli põhiväärtused ja eripära

Tervis

- hea uni
- tervislik toit
- igapäevane liikumine
- pingutuse ja puhkuse tasakaal

Hoolivus

- head mõtted ja tunded
- ümbritseva märkamine
- kaaslase aitamine

Usaldusväarsus

- täpne teave
- asjalik tegutsemine
- lubaduste ja kokkulepete täitmine

Ausus

- tõe rääkimine
- eksimuste tunnistamine
- tegude ja sõnade eest vastutuse võtmine
- arvamuste avaldamine ja seisukohtade selgitamine

Koostöö

- mõistev suhtumine
- julge ja avatud suhtlus
- ühine eesmärk ja vastutus
- kõigile kasulikud lahendused

Õiglus

- võrdsed võimalused
- kokkulepitud reeglid
- austav suhtumine

- õiguste ja kohustuste tasakaal

Areng

- kõik on õppijad
- julgus ja õigus eksida
- õppides saame paremaks

Alusväärtusteks on tervis ja hoolivus. Nende väärtuste kujundamist toetavad oluliselt kooli I ja II kooliastmes kasutatav VEPA meetodika, mis on tõendus põhine ennetustegevus, mida kasutatakse koolis tavapärase õppetöö käigus. VEPA aitab lihtsate ning mänguliste klassi juhtimistehnikate abil luua toetavat õpikeskkonda. VEPA toetab laste eneseregulatsiooni- ja sotsiaal-emotsionaalsete oskuste arengut ning ennetab laste riskikäitumist. Koolipere vaimset ja füüsilist tervist toetavad liikumispausid õppetundides, õppimine liikudes ning spordisaali ja õuevahetunnid.

Koos tugispetsialistidega püütakse leida igale õpilasele talle sobib õpirada.

Turba Kooli sihiseade

- 1) Koolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgeteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.
- 2) Koolis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.
- 3) Kooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.
- 4) Kool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Koolis luuakse alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna ja kogukonna liikmena, kes on eneseteadlik ning suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.
- 5) Kool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Kooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.
- 6) Kool võimaldab õppijatele koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul lihtsustatud õppekava, mille põhiülesanne on suunata õpilase arengut ja aidata kujuneda isiksusel, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt, teeb võimetekohast tööd, määratleb end oma rahva liikmena ja riigi kodanikuna.
- 7) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu Kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühise toimimise tulemusena.
- 8) Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu **eesti keele õppele**.
- 9) Õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamise ja eesmärgistamise kolm olulisemat lähtekohta koolis:

Inimeseks olemine ja kutsumus

- Inimeseks olemise alusprintsipiide mõistmine – ausus ja ausameelsus, headus ja tänulikkus, õiglus ja südametunnistus, mõõdukus ja taktitunne, hoolivus ja andestamine, eneseväärikus ja vägivallatus, aupaklikkus ja suuremeelsus, pühendumus ja töökus, vastutus ja usaldus, julgus ja ustavus.
- Enesearendamise oskus – ettevõtlikkuse arendamine, õppimine ja pidev harjutamine;
- Kirjaoskus – vajadus ja oskus mõtestatult ning mõttemaailma rikastavalt lugeda (kirjanduslik tarkus), kirjalik ja suuline eneseväljendus (vestlustarkus);

- Matemaatilise mõtlemise oskus – induktiivne ja deduktiivne mõtlemine, sümbolite mõtestamine, mudelite äratundmine.

Minu kodu, minu maailmapilt

- Kodukoha omanäolisus – ajalugu, loodus, tänapäev.
- Kultuurikonteksti mõistmise oskus.
- Looduse tervikkuse ja ühtsuse mõistmine. Loodusteadusliku ja -säätliku mõtlemise oskus – reaalsete protsesside toimimise, põhjus-tagajärg seaduspärasuse mõistmine.

Tehnoloogia, innovatsioon ja loovus – õppemeetodite valik ja õppeprotsessi organiseerimine

- Digitaalne kirjaoskus – võime leida, liigitada, mõista, hinnata ja analüüsida infot, kasutades digitaaltehnoogiat.
- Avatus probleemide lahendamisele, uurimisele, katsetamisele, avastamisele.

Õppimise käsitlus ehk õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

- 1) Õpikäsitlus on arusaam sellest, mida õpitakse (õppesisu), mis eesmärkidel ja mil viisil (meetodid, keskkond) õppimine toimub, millistes suhetes on õppeprotsessis osalejad ning nende tõekspidamiste sihipärane rakendamine.
- 2) Õpitulemuslikkuse all me mõistame võrdselt üldpädevuste kujunemist ja akadeemilisi õpitulemusi.
- 3) Kooli õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õppija või õppijate rühma käitumisvõimes. Konkreetsemalt tähendab see selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õppija omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õppija käitumine eesmärgipärasemaks.
- 4) Koolieelses eas õpib laps matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, joonistamise, harjutamise jms. kaudu.
- 5) Õppija on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslaste ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õppija varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus.
- 6) Õpitulemuslikkus sõltub õppimist toetava õpetamise strateegiate (vt Tabel 1) oskuslikus rakendamises.

Tabel 1

	Kuhu õppija suundub?	Kus õppija on praegu?	Kuidas kohale jõuda?
Õpetaja	õpieesmärkide edukriteeriumite selgitamine	ja	tõhusate arutelude, ülesannete, mängu ja muude tegevuste kavandamine, mille kaudu saadakse tõendeid õppija hetketaseme ja edasimineku kohta
Kaaslane	õpieesmärkidest edukriteeriumitest arusaamine kaaslastega selgitamine	ja ning jagamine-	kaaslasted kui õpperessurss, üksteiselt õppimine ja üksteise õppimise toetamine
Õppija	õpieesmärkidest edukriteeriumitest	ja	õppija aktiveerimine oma tegevuse eest ise vastutust võtma (ennastjuhtiva iseõppija kujundamine)

- 7) Lapsest lähtuv õpikäsitlus põhineb usaldusväärsel suhtel õpetaja ja õppija vahel, kus õpetaja on tundlik ka lapse emotsionaalsetele vajadustele ja huvidele.
- 8) Kooli õppekavas mõistetakse õpetamist kui õppekeskkonna ja õppetegevuse **organiseerimist** viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu **tal on võimalik saavutada** kavandatud õpitulemused ja omandada taotletavad pädevused.
- 9) Kooli õppekavas mõistetakse kasvatust kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatuse eeldab kogu koolipere, õppija ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. **Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja**, kelle ülesanne on pakkuda **isiklikku eeskujut**, **toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda** ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.
- 10) Õpet kavandades ja ellu viies:
 - a) arvestatakse õppija taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, tervise seisundit, huvi ja kogemusi;
 - b) arvestatakse, et õppija õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks, ja huvitegevuseks;
 - c) arvestatakse mängu ja mängulise tegevuse kaudu õppimisega eelkooli ja osaliselt I kooliastmes;
 - d) arvestatakse lapse tervise hoidmise ja edendamise ning liikumisvajaduse rahuldamisega;
 - e) võimaldatakse õppijatele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
 - f) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistöid ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
 - g) toetatakse lapse loovust – ollakse avatud probleemide lahendamisele, uurimisele, katsetamisele, avastamisele;
 - h) luuakse võimalusi õppimiseks ja toimetulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õppija-õpetaja, õppija-õppija);
 - i) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
 - j) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
 - k) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õppijatel sobiva pingutusastemega õppida, arvestades sealjuures igatüüpi individuaalsust;
 - l) arvestatakse turvatunde ja eduelamuse tagamisega;
 - m) arvestatakse Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamise ja teiste kultuuride eripäraga.

1.2. Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

Eelkooli astmes taotletavad oskused

Mänguoskused

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;

- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

Sotsiaalsed oskused

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) selgitab oma seisukohti.

Enesekohased oskused

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobival viisil käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

Õppe ja kasvatuses rõhuasetused eelkooli astmes

Õppe- ja kasvatusesgevus toetab lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused. Õppesisu valikul lähtutakse üldjuhul põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Õppe- ja kasvatusesgevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Õppe- ja kasvatusesgevus seostatakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Teadmiste, oskuste ja vilumuste kujunemisel peame oluliseks **lõimitud, üldõpetuslikku käsitusviisi**. Nädala teemat käsitletakse iga päev erineva valdkonna vaatenurgast, milles nn **põhivaldkond on läbi põimunud teiste valdkondadega**.

I kooliastmes taotletavad pädevused

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

- 1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 2) **tahab õppida**, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab kaasõpilast õppimisel toetada oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitatud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- 7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
- 8) käitub loodust hoidvalt;
- 9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühekahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- 10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboliteid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- 12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- 13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) oskab ohtlike olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- 15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

Õppe ja kasvatuses rõhuasetused I kooliastmes

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuses põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning tahte, püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- lugemisoskuse ja harjumuse kujunemisele;
- eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele;
- tehnoloogia kasutamisele, kui igapäevasele, tavalisele õppevahendile.

Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

Õppetöö korraldamise aluseks on esimeses kooliastmes valdavalt **üld- ja aineõpetuslik kombineeritud** tööviis.

II kooliastmes taotletavad pädevused

Teise kooliastme lõpus õpilane:

- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- 3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning erinevate seisukohtade võimalikkust
- 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnustada ning oma tegevust korrigeerida;
- 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;

- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) oskab kasutada arvutit ja interneti töö ning suhtlusvahendina, oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmis- ja tegevusvaldkondade vastu. Teises kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

III kooliastmes taotletavad pädevused

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimesesse eelarvamuste vabalt ja lugupidavalt;
- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;

- 12) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

Õppe ja kasvatus rõhuasetused III kooliastmes

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatus põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele;
- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- õpilaste erivõimete ja huvid arendamisele;
- õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

Õppe ja kasvatus rõhuasetused lihtsustatud õppes

Lihtsustatud õppele kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatusesmäärke ning pädevusi, arvestades järgmisi rõhuasetusi:

- õpilane peab lugu iseendast, kodust ja perekonnast, suudab majandada ennast ja oma perekonda;
- õpilane armastab kodumaad;
- õpilane teadvustab ennast ja kaasinimesi ning nende erinevusi, oma ja teiste rahvaste kultuurilisi erinevusi;
- õpilane tunneb ja järgib võimetekohaselt õigusnorme ja demokraatia põhimõtteid;
- õpilane hoidub eetiliselt valedest ahvatlustest ja ettepanekutest;
- õpilane tunneb terveid eluviise ning püüab neid järgida;
- õpilane teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;
- õpilane eesmärgistab, kavandab ja hindab oma igapäevast tegevust;
- õpilane oskab tuttavates situatsioonides valida, nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;
- õpilane on valmis koostööks;
- õpilane osaleb võimetele vastavas täiendusõppes;
- õpilane mõistab lihtsat teavet, oskab teavet hankida (sh Internetist);
- õpilane valdab järgmisi elementaaruskusi: vaatlemine, kuulamine ja kõne mõistmine, kõnelemine; lugemine, kirjutamine, arvutamine;
- õpilane mõistab töö vajalikkust, valdab baasuskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile, on valmis endale otsima sobivat tööd;
- õpilane omab kujutlust maailmast kui tervikust.

Lihtsustatud õppes lähtutakse põhimõttest, et igaühel peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi. Lihtsustatud õppes peetakse oluliseks samu humanistlikke seisukohti, mida püstitab põhikooli riiklik õppekava. Tähelepanu pööratakse sallivusele erinevuste suhtes, kaaslaste erivajaduste mõistmisele; oma võimaluste ja piirangute teadvustamisele.

1.3. Ainevaldkonnasised ja ülesed lõiminguvõimalused

- 1) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õppijate üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist.
- 2) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate õppevaldkondade ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil.

- 3) Ainevaldkonnaülest õppe lõimimist teostatakse erinevate ainete integreerimise ja koolisiseste projektide kaudu:
 - a. I kooliastmes tööõpetuse ja kunstiopetuse integreerimine ühiseks ainetunniks;
 - b. I ja II kooliastmes kunstiopetuse ja digioskuste õpetuse integreerimine;
 - c. II kooliastmes loodusõpetuse ja digioskuste õpetamise integreerimine;
 - d. kooli liikumis – ja matkapäev
- 4) Ainevaldkonnasisesed lõiminguvõimalused on kirjeldatud valdkondlikes kavades.
- 5) Kool korraldab igal õppeaastal kõikidele õppijatele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö.
 - a. loovtööks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline ja selle kirjalik kokkuvõte;
 - b. loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt;
 - c. loovtöö sooritamise III kooliastmes on põhikooli lõpetamise tingimus ja loovtöö teema märgitakse põhikooli lõputunnistusele;
 - d. loovtöö täpsem korraldus sätestatakse eraldi Kooli loovtööde korras.

1.4. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted

- 1) Kooli õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld-, valdkonna- ja õppeainepädevusteks.
- 2) Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülelised pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppetegevuste kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös.

3) Üldoskused ettevalmistavas ja eelkooli astmes

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

4) Üldpädevused I-III kooliastmes

Kultuuri- ja väärtuspädevuse all mõistetakse õpilase suutlikkust:

- hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast;
- tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega;
- väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;

- hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust;
- teadvustada oma väärtushinnanguid.

Sotsiaalne ja kodanikupädevuse all mõistetakse õpilase suutlikust:

- suutlikkus ennast teostada;
- toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust;
- teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme;
- austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära;
- teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides;
- aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

Enesemääratluspädevuse all mõistetakse õpilase suutlikust:

- suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;
- analüüsida oma käitumist erinevates olukordades;
- käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise;
- lahendada suhtlemisprobleeme.

Õpipädevuse all mõistetakse õpilase suutlikust:

- suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet;
- planeerida õppimist ja seda plaani järgida;
- kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- seostada omandatud teadmisi varem õpituga;
- analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi.

Suhtluspädevuse all mõistetakse õpilase suutlikust:

- suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust;
- ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada;
- lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust;
- kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevuse all mõistetakse õpilase suutlikust:

- suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus;
- suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid;
- mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid;
- kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.

Ettevõtlikkuspädevuse all mõistetakse õpilase suutlikust:

- suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades;

- näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele;
- seada eesmäärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia;
- korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest;
- reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele;
- võtta arukaid riske;
- rakendada finantskirjaoskust.

Digipädevuse all mõistetakse õpilase suutlikkust:

- suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes;
- leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust;
- osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel;
- kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;
- olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;
- järgida digikeskkonnas samu moraal- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

5) Üldpädevuste kujundamine

a. Üldpädevuste kujundamine eesmärgitatud tegevustena on kirjeldatud ainevaldkondade kavades.

b. Üldpädevusi kujundatakse läbi valikainete:

(1) *Suhtlemine, koostöö ja ettevõtlikkus* – kõik üldpädevused;

(2) *Protokoll ja etikett* – kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus, suhtluspädevus, ettevõtlikkuspädevus;

(3) *Digioskuste õpetus* – digipädevus, õpipädevus.

c. Üldpädevusi kujundatakse läbi koolisiseste projektide ja sündmuste:

(1) Roheline kool – mänguuskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused;

(2) lasteaia ja kooli sünnipäeva tähistamine - kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus;

(3) lasteaia uusaastakontsert ja jõululõuna – kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus;

(4) lasteaia teadmispäev – kultuuri- ja väärtuspädevus, mänguuskused, suhtluspädevus;

(5) Hooliv kool - sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus;

(6) pillipäev - sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus;

(7) matkapäev Eesti Vabariigi sünnipäeval – sotsiaalne ja kodanikupädevus, mänguuskused;

(8) jõululõuna – suhtluspädevus, ettevõtlikkuspädevus;

(9) Terve Turba spordipäev – mänguuskused, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus.

6) Üldpädevuste kujunemise jälgimine ja tagasisidestamine toimub Koolis vastavalt punktile 4.4. *Õppija arengu analüüsimise ning tagasi- ja edasisidestamise põhimõtted ja korraldus.*

1.5. Õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted

1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineüleised ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õppija suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

a. **õpikeskkonna korralduses** – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;

- b. **aineõppes** – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, rühmade- ja klassidevahelisi ning ülekoollisi projekte. Õppevaldkondade ja -ainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppevaldkonna või -aine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
 - c. läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õppijad võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
 - d. korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.
- 3) Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:
- a. **elukestev õpe ja karjääri kujundamine** – taotletakse õppija kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid - käsitletakse valikaines *Suhtlemine, koostöö ja ettevõtlikkus*, igas klassis klassijuhatajatundides vähemalt 5 külalislektori esinemise ning õpilasfirmade loomise ja tegutsemise kaudu;
 - b. **keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õppija kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele – käsitletakse projekti *Roheline kool* ja loodusainete õppekäikude kaudu;
 - c. **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õppija kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele – käsitletakse *Eesti kirjanduse päeva, keelepäeva, pillipäeva, EV aastapäeva, Terve Turba Spordipäeva* sündmuste kaudu;
 - d. **kultuuriline identiteet** – taotletakse õppija kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis – käsitletakse teatri ja kinokülastuste, kirjanikega kohtumiste, muusikapäeva, kirjanduse ja keelepäeva ning valikaine *protokoll ja etikett* kaudu;
 - e. **teabekeskond ja meediakasutus** – taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda, suudab meediamaaailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, tunnustab autorlust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmärke ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskonnas – käsitletakse loovtööde koostamise kaudu;
 - f. **tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õppija kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas – käsitletakse valikaine digioskuste õpetus ja robotika huviringi kaudu;
 - g. **tervis ja ohutus** – taotletakse õppija kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele - käsitletakse projekti *Hooliv kool*, õuevahetundide, spordisaalvahetundide, *Terve Turba Spordipäeva* ning matkapäeva kaudu;
 - h. **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õppija kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires – käsitletakse projekti *Hooliv kool*, valikaine *Suhtlemine, koostöö, ettevõtlikkus* kaudu.

2. Õppe ja kasvatuse korraldus

2.1. Õppeaeg

- 1) **Õppeaasta** kestab 1. septembrist 31. augustini. Õppeaasta koosneb õppeperioodidest ja vaheaegadest.
- 2) **Ettevalmistavas ja eelkooli astmes** kavandatakse õppetegevused perioodile 1. september kuni 31. mai. Juunis ja augustis toimuvad tegevused vabamas vormis ning kinnistatakse aasta jooksul omandatud ja sotsiaalseid oskusi. Vaheaeg kestab üldjuhul 1. -31. juulini.
- 3) Õppetegevused ettevalmistavas ja eelkooli astmes toimuvad vastavalt päevakavale kaks korda päevas kestusega kuni 1,5 tundi korraga.
- 4) **I-III kooliastmes** koosneb õppeperiood 175 õppepäevast ja õppetöö kavandatakse kolmele võimalikult võrdse kestusega **trimestrile**. Täiendav õppetöö viiakse läbi vajadusel pärast viimase trimestri lõppu.
- 5) **Õppepäev** on kalendripäev, mil I-III kooliastme õppija on päevakava või individuaalse õppekava alusel kohustatud õppes osalema. Ühes nädalas on kuni viis õppepäeva.
- 6) **Õppetund** on I-III kooliastme päevakavas või õppijale koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, näiteks loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õppija kui ka õpetaja. E-õppe korral võimalikud e-õppe vormid on:
 - a) õppimine ja õpetamine toimub samal ajal (sünkroonne õpe) või
 - b) õppimine ja õpetamine ei toimu samal ajal (asünkroonne õpe).Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta.
- 7) Õppe- ja kasvatustöö (sh projekt-, õues- ja muuseumiõppe ning õppekäikude) aluseks on Kooli üldtööplaan, päeva- ja tegevuskavad, ainekavad, õpetajate töökavad, tunnijaotus-, tunni- ja huviringide plaan. Vajalik aeg on määratud ainekavade ja õpetajate töökavadega.
- 8) Trimestri jooksul läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilastele teatavaks iga trimestri algul.

2.2. Õpperühmade moodustamise põhimõtted

2.2.1. Õpperühmade jaotus ettevalmistavas ja eelkooli astmes vanuselisel

- 1) Kolme- kuni kuueaastased lapsed.
- 2) Kuue- kuni seitsmeaastased lapsed ja lapsed, kelle koolikohustuse täitmise alustamine on edasi lükatud.
- 3) Liitrühmas on kahe- kuni seitsmeaastased lapsed.
- 4) Liitrühma moodustamiseks võivad ettepaneku teha lapsevanemad või eestkostjad. Rühmade moodustamisel püütakse järgida põhimõtet, et laps ei peaks rühma vahetama.

2.2.2. Õpperühmad I-III kooliastmes

- 1) Õpperühma täitumuse ülemine piirnorm on 24 õpilast.
- 2) Kui kahe klassi õppijate arv on kokku 16 või alla selle, võib nendest õppijatest moodustada liitklassi.
- 3) Õppijate arvu õpiabirühmas, tasemerühmas ja eriklassis määrab direktor, arvestades õpilaste hariduslike erivajaduste iseloomu, kooli teenindava eripedagoogi ja haridusliku erivajadusega õppija õppe koordineerija või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi.

2.3. Päevakava koostamise põhimõtted

- 1) Aktiivsete ja vaiksete tegevuste vahelduvus.
- 2) Värskes õhus viibimise aja planeerimine.
- 3) Ettevalmistavas ja eelkooli astmes üks kord päevane puhkeaeg.

- 4) Arvestatakse õppija vanusest ja füsioloogilistest iseärasustest tulenevat tervise seisundit, töövõimet ning õpivalmidust, õppevaldkondade raskust ning õppeülesannete täitmiseks sobivaid õppeviise ja -meetodeid.
- 5) Koostatakse õpikoormuse vaheldumist kajastav tunniplaan/tegevuskava ning jaotatakse õpitegevus ühtlaselt õppeaasta õppepäevade vältel.

2.4. Õppevaldkonnad, ained ja tunnijaotusplaan.

2.4.1. Õppevaldkonnad

- 1) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppetegevused. Valdkonnapädevuste kujunemist kirjeldatakse detailsemalt ainekavades.
- 2) Kooli õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:
 - a) keel, kõne ja kirjandus (keel ja kõne, eesti keel, kirjandus);
 - b) kehaline kasvatus ja liikumine;
 - c) kunstained (kunstiõpetus ja muusikaõpetus);
 - d) loodusained (mina ja keskkond, loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia)
 - e) matemaatika;
 - f) sotsiaalsained (inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus, etikett ja protokoll, suhtlemine, koostöö ja ettevõtlikkus);
 - g) tehnoloogia (tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus, digipädevuste õpetus)
 - h) võõrkeeled (A-võõrkeel – inglise keel, B-võõrkeel – prantsuse keel või vene keel)

2.4.2. Tegevus- ja tunnijaotusplaan

- 1) Ettevalmistav ja eelkooli aste

- Rühma õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel esitatakse e
 - õppeaasta eesmärgid **aastaplaanis**;
 - nädala eesmärgid **nädalaplaanis** koos temaatika, õppesisu ja tegevustega;
 - projektõppe rakendamisel projekti eesmärgid ja tegevused.
- Tegvuste üldine ajaline jaotus tundides nädalas

	1,5-3 aastased	3-4 aastased	4-5 aastased	6-7 aastased
Üldõpe	5	5	8,75	8,75
Muusika	1	1	1	1
Liikumine	1	1	1	1
Vabamäng	25	25	21,25	21,25

- 2) I-III kooliaste

ÕPPEAINE/KLASS	I	II	III	RÕK	lisa	K	IV	V	VI	RÕK	lisa	K	VII	VIII	IX	RÕK	lisa	K
eesti keel	7	6	6	19	0	19	5	3	3	11	0	11	2	2	2		0	6
kirjandus					0	0		2	2	4	0	4	2	2	2	6	0	6
A-võõrkeel			3	3	0	3	3	3	3	9	0	9	3	3	3	9	0	9
B-võõrkeel					0	0			3	3	0	3	3	3	3	9	0	9
matemaatika	3	3	4	10	0	10	5	5	5	13	2	15	5	4	4	13	0	13

loodusõpetus	1	1	1	3	0	3	2	2	3	7	0	7	2			2	0	2
geograafia					0	0					0	0	1	2	2	5	0	5
bioloogia					0	0					0	0	1	2	2	5	0	5
keemia					0	0					0	0		2	2	4	0	4
füüsika					0	0					0	0		2	2	4	0	4
ajalugu					0	0		1	2	3	0	3	2	2	2	6	0	6
inimeseõpetus		1	1	2	0	2		1	1	2	0	2	1	1		2	0	2
ühiskonnaõpetus					0	0			1	1	0	1			2	2	0	2
muusika	2	2	2	6	0	6	2	1	1	4	0	4	1	1	1	3	0	3
tööõpetus ja kunst	3	3	3	9	0	9					0	0					0	0
kunst					0	0	1	1	1	3	0	3	1	1	1	3	0	3
tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus					0	0	2	2	2 ¹	5	1	6	2	2	0 ¹	5	-1	4
kehaline kasvatus	3	5	4	8	4	12	4	5	3	8	4	12	2	2	2	6	0	6
etikett ja protokoll					0	0					0	0		1			1	1
digioskuste õpetus	1				1	1		1			1	1	1				1	1
suhtlemine, koostöö ja ettevõtlikkus		1	1		2	2	1	1			2	2	1		1		2	2
KOKKU TUNDE NÄDALAS	20	22	25		7	67	25	28	30		10	83	30	32	31		4	93

¹⁾ Tehnoloogiaõpetuse, käsitöö ja kodunduse üleminek tabelis märgitud tunnijaotusele toimub 6. klassis õppeaastal 2025/26 (seni 1 tund nädalas) ja 9. klassis õppeaastal 2028/29 (seni 1 tund nädalas).

²⁾ Lisaks on igal nädalal esimeses klassis kaks ja kolmandas ning neljandas klassis üks akadeemilise tunni pikkune organiseeritud tegevusega liikumispaus.

3) Lihtsustatud õpe

ÕPPEAINE/KLASS	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6
võõrkeel					2	2	2	2	2
matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5
loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
ajalugu						1	2	2	1
inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1
muusikaõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
tööõpetus	2	2	2	2	4	4	4	5	7
kehaline kasvatus	2	3	3	2	2	2	2	2	2
etikett ja protokoll								1	
kodundus			1	1	1	1	1	1	1
digioskuste õpetus			1	1	1	1	1		1
KOOLI VALIKAINED	0	0	2	2	2	2	2	2	2
KOKKU TUNDE NÄDALAS	20	23	25	25	28	30	30	32	32

- Võõrkeelena õpetatakse ühte keelt, mille valib kool, arvestades oma võimalusi ja õpilaste soove.
 - Lihtsustatud õppe õpitulemused tuleb saavutada järgmiselt:
 - 1.–2. klassi õpitulemused hiljemalt 2. klassi lõpuks;
 - 3.–5. klassi õpitulemused hiljemalt 5. klassi lõpuks;
 - 6.–7. klassi õpitulemused 7. klassi lõpuks;
 - 8.–9. klassi õpitulemused põhikooli lõpuks.
- 4) Õpe võib olla korraldatud mitmel viisil: kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel või erinevate õppeainete õpetamine toimub teatud ajal õppeaastas; kasutada võib üldõpet, mille puhul keskendutakse teatud teemadele, eristamata tavapäraseid ainetunde.
- 5) Konkreetse õppeaasta tunnijaotusplaan võib õppeaastati erineda kooli poolt määratud valikainete osas kuni 2 õppetunni ulatuses klassi kohta. Kooliastme sees võib valikaineid õppeaastati ümber tõsta arvestusega, et kogumaht kooliastmes ei muutu. Õppeaasta tunnijaotusplaani ja õppekorralduse (vt pt 4)) kinnitab direktor enne iga õppeaasta algust.
- 6) Õpilase vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada õppekava välist õppimist või tegevust sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.
- 7) Aineid võib õpetada poolaastate/või lühemate tsüklite kaupa.
- 8) Õppekäigud ja väljaspool kooli territooriumi läbiviidavad projektid on kirjeldatud üldjuhul valdkondlikes kavades.
 - a. Õppekäigul on eesmärk ja õppekäiguga taotletavad õpitulemused.
 - b. Õpilaste tegevuse kirjeldus ja ülesanded õppekäigul.
 - c. Õppekäigu refleksioon ja hinnang õppekäigule.

2.4.3. III kooliastme loovtöö

- 1) III kooliastmes korraldab põhikool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline.
- 2) Loovtöö temaatika valib kool, täpsema teemavaliku teevad õpilased. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt. Loovtöö teema märgitakse põhikooli lõputunnistusele.
- 3) Loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord on täpsemalt määratud kooli loovtööde korraldamise korraga.

3. Õppekeskkond

3.1. Õppekeskkonna kujundamine

- 1) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:
 - a) osaleb kogu koolipere;
 - b) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õppijate, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatusena seotud osaliste vahel;
 - c) koheldakse kõiki õppijaid eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
 - d) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
 - e) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õppijate pingutusi ning õpiedu; hoidutakse tegevustest, mis võivad õppijate eneseusku vähendada;
 - f) välditakse õppijate vahelist vägivalda ja kiusamist;
 - g) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
 - h) luuakse õppijatele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
 - i) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
 - j) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
 - k) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
 - l) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.
- 4) Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:
 - a) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
 - b) õppes on võimalused kasutada kaasaegset digitehnoloogiat ja esitlustehnikat;
 - c) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
 - d) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
 - e) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
 - f) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused.
- 5) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

3.2. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevuste, sündmuste, projektide läbiviimise põhimõtted

- 1) Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sündmused, projektid kavandatakse üldjuhul eelneva õppeaasta lõpul üldtööplaani ja Kooli sündmuste kava koostamise käigus ning viiakse läbi projektõppe vormis.
- 2) Erinevate sündmuste korraldamiseks moodustatakse õpilastest õppeaasta alguses projektõppe rühmad arvestusega, et kõik õpilased osaleksid mõnes projektõppe rühmas.
- 3) Projektõppe on õppekorraldus projekti vormis, millest osavõtt on õpilasele kohustuslik.
- 4) Projekt on:
 - ühekordne ettevõtmine,
 - meeskonnatöö konkreetse eesmärgi nimel,
 - mõõdetava väljundiga, jagatava tulemiga,
 - fikseeritud ajakavaga ja piiratud ressurssidega.
- 5) Igale projektile määratakse õpetajatest kuni 3 mentorit, kes:
 - annavad projektile avaliku nime ning koostavad projekti lühikirjelduse;
 - kirjeldavad projekti tähenduslikkust õpilaste jaoks;
 - määratlevad projektiga seotud ainevaldkonnad, kestuse, eesmärgid; projektide kavandamisel ja eesmärkide seadmisel lähtutakse kooli eripärasest, õppekava läbivatest teemadest ja üldpädevuste kujundamisest;
 - annavad ülevaate, millised õpitulemused nii ainekava kui ka üldpädevuste kontekstis õpilased ideaalis peaksid projektitöö käigus saavutama;
 - kirjeldavad õpitulemuste ja pädevuste tagasisidestamise protsessi;
 - esitavad õpilastele ülesande;
 - käivitavad projektimeeskonna tööprotsessi;
 - jälgivad ning toetavad projekti etappide elluviimist;
 - projekti etapid:
 - projekti-ideede genereerimine ja meeskondade moodustamine;
 - projekti kavandamine: eesmärgid, väljundid, tegevused, versta-postid, rollid, ressursid;
 - projekti rühmatöökeskkonna sisseseadmine;
 - projekti tegevused;
 - vahekokkuvõtete tegemine;
 - projekti lõpetamine;
 - esitlus või aruanne, tulemuste levitamine.
 - juhivad projekti tulemuste hindamist: *õpilaste enesehinnang tulemusele, protsessile ja õpitule;*
 - annavad tagasisidet saavutatud õpitulemuste ja üldpädevuste kohta.
- 6) Ülekoolilisi ja koolidevahelisi projekte võivad kavandada ja algatada kõik koolipere liikmed. Projektide läbiviimine kavandatakse kooli üldtööplaanis.

4. Õppija arengu toetamise, analüüsi ning tagasisidestamise põhimõtted ja korraldus.

4.1. Üldmõisted – areng, õppimine, hindamine

- 1) **Areng** hõlmab kaht protsessi, need on õppimine ja küpsemine.
- 2) Arengus eristatakse kolme komponenti:
 - a. intellektuaalne, vaimne, kognitiivne areng,
Kognitiivne ehk tunnetuslik areng on seotud maailma tunnetamise ja mõistmisega. Kognitsioon on vaimne tegevus – mõtlemine, arutlemine, analüüs, süntees, defineerimine ja omistamine, aga ka informatsiooni omandamine, organiseerimine, säilitamine ja taastamine, mis kvalitatiivselt erineb emotsionaalsetest ja psühhomotoorsetest protsessidest.
 - b. sotsiaalne ja emotsionaalne areng

Psühhosotsiaalse arenguna mõistetakse lapse isiksuse arengut ja laste omavahelisi suhteid, samuti suhteid ümbritsevate täiskasvanutega.

c. füüsiline, kehaline ning psühhomotoorne areng.

- 3) Arengu olulisemaid tingimusi on pidev vastastikune toime ümbritseva keskkonnaga.
- 4) **Õppimine** on pidev uute mõistete ja tähenduste omandamine, mis kutsub esile suhteliselt püsivaid arengumuutusi. Õppimine on protsess, kus kogemuse tulemusena juurduvad püsivad muutused käitumises, hoiakutes, oskustes ja nendevahelistes seostes.
- 5) **Küpsemise** käigus määravad pärilikkus ja ümbritsev keskkond lapse füüsilise ja kognitiivse arengu. Kypsemine on selline arenguline protsess, mille käigus vanuse kasvades toimuvad muutused, mis ilmnevad kõigi vaadeldava liigi normaalsete liikmete puhul. See on bioloogiline protsess.
- 6) **Hindamine** on süstemaatiline teabe kogumine õppija arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe ja tegevuste edasisele kavandamisele.
- 7) Õppija arengu hindamine on jätkuv protsess, kus õppija tegevust ja selle tulemusi vaadeldakse, jälgitakse, fikseeritakse ja dokumenteeritakse nende loomulikus keskkonnas. Tulemuslikuks õppe- ja kasvatustegevuseks analüüsitakse õppija arengut tervikuna ja vastavalt sellele püstitatakse eesmärgid edaspidiseks.

4.2. Hindamise eesmärgid ja objekt

- 1) Kooli hindamissüsteem keskendub lapse arengu analüüsimisele ja tulemuste tagasisidestamisele.
- 2) Arengu analüüsimise ja sellest tuleneva tagasi- ja edasisidestamise eesmärk on:
 - a. toetada õppija arengut;
 - b. innustada ja suunata õppijat sihikindlalt õppima;
 - c. anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
 - d. suunata õppija enesehinnangu kujunemist;
 - e. suunata ja toetada õppijat edasise haridustee valikul;
 - f. suunata õpetaja ja vanema tegevust õppija õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
 - g. õppija enesemääratlemise ja enesearendamispädevuse kujundamine;
 - h. anda alus õppija järgmisse klassi või kooliastmesse üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks;
 - i. määratleda õppija arengulised saavutused;
 - j. selgitada välja õppija erivajadused, õppimise ja õpetamise eripära;
 - k. toetada õppijale individuaalse arengu- ja õppekava koostamist ja rakendamist;
 - l. aidata õppijal ise enda arengut ja edasiminekut näha.
- 3) **Hindamisobjektiks** on õppija **tegevus** erinevates õppeprotsessi etappides ja nende tegevuste **tulemus**.
- 4) **Hindamise aluseks** on õppekavas kirjeldatud õppija eeldatavad üldpädevused ning õppetulemused õppevaldkonnas ja aines vanuseti/klassiti/kooliastmeti.
 - a. üldpädevuste hindamine – tagasiside õppijale ja lapsevanemale üldoskuste kujunemise kohta.
 - b. õppetulemuste hindamine õppevaldkonniti ja -aineti – tagasiside õppijale ja lapsevanemale õpitulemuste saavutatuse kohta võrdluses õppekavas eeldatavate õpitulemustega;

4.3. Lapse arengu jälgimise ja vaatlamise ning analüüsimise meetodid.

- 1) Õppija **jälgimine** tegevuses ja suhetes eakaaslastega. Vaatlusandmestik peab olema kasutatav ja mõistetav nii õpetajatele kui ka lapsevanemale. Erinevate inimeste vaatluseid ja tähelepanekuid on kasulik ning vajalik omavahel võrrelda.
- 2) **Kujundav hindamine**, mille käigus analüüsitakse õppija teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õppijat edasise õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õppija arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õppija tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
- 3) Õppija kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.
- 4) **Vestlused** õppijaga, vanematega, vanavanematega, teiste pereliikmetega, kolleegidega, rühma/klassi teiste õppijatega.

- 5) Suuliste vastused, jutustused, esitlused, kirjalikud ja praktilised tegevused, testid, kontrolltööd, eksamid jms.
- 6) Õppija arengut peegeldav info säilitatakse õppija **digitaalses arengumapis** (edaspidi arengumapp) õppeinfosüsteemis.
- 7) Arengumapi koostamise eesmärk on saada ja anda ülevaade lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi jooksul. Arengumapp sisaldab:
 - a. võetud eesmärged ja kokkuvõtva vahetulemusi (*arenguestluste kaardid*)
 - b. hinnanguid teadmiste ja oskuste kujunemisele õppevaldkonniti, – (*hinnete lehed, tunnistused*)
 - c. hinnanguid üldoskuste ja -pädevuste kujunemisele, – (*arengukaardid ja ülpädevuste hinnangud*)
- 8) Arengumapp on lähtealuseks andmete analüüsimisel ja edasise töö planeerimisel, samuti arenguestluste läbiviimisel.
- 9) Õppija arengu hindamise meetodeid ja analüüsimise põhimõtteid tutvustatakse vanematele. Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda oma lapse arengumapiga.

4.4. Üldoskuste (-pädevuste) hindamine, tagasisidestamine

- 1) Kogu koolipäeva vältel annavad õpetajad ja koolipere täiskasvanud liikmed õppijale tagasisidet, et toetada õppija käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.
- 2) Ettevalmistavas ja eelkooli astmes hinnatakse järgmisi üldoskusi:
 - a. mänguuskused
 - b. tunnetus- ja õpioskused
 - c. sotsiaalsed oskused
 - d. enesekohased oskused
- 3) Ettevalmistavas ja eelkooli astmes jälgib õpetaja iga õppija kehalist, sotsiaalset, vaimset ja emotsionaalset arengut. Õppija arengu hindamine toimub vaatlusinfo, intervjuude ja laste tööde analüüsi alusel, mille tulemused kantakse kord aastas vastavalt õppija vanusele õppija arengukaardile õppeinfosüsteemis Stuudium.
- 4) I-III kooliastmes hinnatakse järgmisi üldpädevusi:
 - a. kultuuri- ja väärtuspädevus
 - b. sotsiaalne ja kodanikupädevus
 - c. enesemääratluspädevus
 - d. õpipädevus
 - e. suhtluspädevus
 - f. matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus
 - g. ettevõtlikkuspädevus
 - h. digipädevus
- 5) Digipädevuse hindamise aluseks on digipädevuse mudel <https://digipadevus.ee/oppija-digipadevusmudel/>
- 6) Üldpädevusi hinnatakse osaoskuste sõnalise hindamise kaudu vastavalt Lisale 9
- 7) Õpilase käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta antakse vanemale tagasisidet üldpädevuste hindamise kaudu.
- 8) Üldpädevusi hinnatakse kord poolaastas. Üldpädevusi hindab klassijuhataja. Klassijuhataja võib võtta eelnevalt hinnangud õppija üldpädevuste kohta õppijat õpetavatelt õpetajatelt. Klassijuhataja võib paluda enesehinnangut üldpädevuste kohta ka õppijalt endalt.
- 9) Üldpädevuste viimane (kõige värskem) hinnang säilitatakse õppija arengumapis.

4.5. Teadmiste ja oskuste hindamine õppevaldkonniti eelkooli astmes

- 1) Valdkondlike teadmiste ja oskuste hindamine toimub õpetajate vaatlustena ja ülesannete esitamisega õppijale, kes saab kohapeal või muus olukorras oma oskusi proovida ja näidata.
- 2) Muusikalise arengu hindamise viib läbi muusikaõpetaja.
- 3) Kehalise arengu hindamise viivad läbi liikumisõpetaja ja rühmaõpetajad. Füüsilise arengu näitajaid analüüsib liikumisõpetaja ja motoorika arengut hindavad rühmaõpetajad.
- 4) Hindamisel arvestatakse järgmiste aspektidega:
 - a. õppijaga luuakse turvaline õhkkond ja hea kontakt;
 - b. ülesandeid võib lahendada rühmas;
 - c. ülesannete proovimisel antakse õppijale alati positiivne tagasiside;

- d. eesmärgiks ei seata kõikide ülesannete läbi tegemist piiratud aja jooksul.
- 10) Õppija õppevaldkondlike teadmiste ja oskuste hindamise tulemused kantakse kord aastas vastavalt õppija vanusele õppija arengukaardile õppeinfosüsteemis Studium.

4.6. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamine I-III kooliastmes

- 1) Õppeprotsessi vältel saab õppija suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppevaldkonda või/ja õppeainet puudutavate teadmiste ja oskuste (sh läbivate teemade) kohta.
- 2) **Õppija ainealaseid teadmiste ja oskuste hindamiseks** võrreldakse õppija õpitulemusi õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.
- 3) Ainealaseid teadmisi ja oskusi hinnatakse numbriliselt ja/või sõnaliselt.
- 4) Sõnalise hindamise korral kasutatakse:
 - a. tulemuse kirjeldust – *konkreetses õpitulemuse vastavuse kohta õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatava õpitulemusega* (I ja II kooliaste);
 - b. soorituspõhist hindamist skaalal:
 - i. arvestatud (A) – seatud eesmärgid on saavutatud vähemalt 50%
 - ii. mitteamvestatud (MA) – seatud eesmärgid on saavutatud vähem kui 50%
- 5) Kui osad ainealaseid teadmised ja oskused õppeaines on hinnatud numbriliselt ja osad sõnaliselt, siis trimestri hinde kujunemisel loetakse sõnaline hinne "mitteamvestatud" hindeks "2".
- 6) 1. klassis kasutatakse üldjuhul ainult sõnalist hindamist. Otsuse kasutada ainult sõnalist hindamist kogu I kooliastme jooksul, teeb klassiõpetaja hiljemalt 1. klassi õppeperioodi lõpuks.
- 7) Jooksva õppeaasta sõnalised hinnangud, mis on aluseks õpilase järgmise klassi üleviimisel tuleb teisendada punktis 9) sätestatud hindekskaalasse õpilase koolist lahkumisel või hiljemalt II kooliastme lõpul.
- 8) Sõnalist hinnangut valdkonna ja ainealaste pädevuste kujunemise ning õpitulemuste kohta võib kasutada ka koos numbrilise hindamisega.
- 9) Numbrilisel hindamisel kasutatakse 5-pallilist hindamisskaalat

Õigeid vastuseid %	Hinne	Sõnaline vaste
90-100	5	Väga hea
75-89	4	Hea
50-74	3	Rahuldav
20-49	2	Puudulik
0-19	1	Nõrk

- 10) Hinded 1 ja 2 on mitterahuldavad hinded.
- 11) Õppijate hindamisel kasutatakse järgmisi hindamiskriteeriume:
- a. hindega „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
 - b. hindega „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
 - c. hindega „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
 - d. hindega „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

- e. hindega „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.
- 12) Õppetunnis õpetatud ja õpitud ning kodus õppida või korrata antud materjali omandamist võidakse kontrollida ja hinnata arvestuslikult (nt tunnikontroll) etteteatamiseta järgmises õppetunnis välja arvatud juhul, kui tund toimub samal päeval.
 - 13) Kui hindamisel tuvastatakse keelatud kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega „nõrk”
 - 14) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud välja panemata, antakse õpilasele mõistlikul ajal võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.
 - 15) **Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord:**
 - a. järelevastamiseks nimetatakse suulise vastamata või mitterahuldavale hindele sooritatud töö tegemist.
 - b. järeltööks nimetatakse kirjaliku või praktilise tegemata või mitterahuldavale hindele sooritatud töö tegemist.
 - c. järelevastamine või järeltööde sooritamine toimub õpetaja poolt määratud mõistlikul ajal 10 õppepäeva jooksul alates mitterahuldava hinde või tegemata töö märke kandmisest õppeinfosüsteemi Stuudium või õpilase naasmisest kooli pärast haigust või muul mõjuval põhjusel puudumist.
 - d. järelevastamise ja järeltööde aja märgib õpetaja asjaosalistele Stuudiumi sündmuste kalendrisse.
 - e. Kõik sooritamata/esitamata tööd märgitakse õppeinfosüsteemis Stuudium märgiga „T”, pärast järelevastamist märgitakse uus hinne, kustutades eelnevalt märgi „T“. Kui õppija ei ole talle antud võimalust järelevastamiseks või järeltööks kasutanud, asendab õpetaja ePäevikus oleva märgi “T” hindega “1”. Kokkuvõtva hinde panekul arvestatakse järeltöö või järelevastamise hinnet.
 - 16) Õppijal on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õppijal on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule. Õpetaja tutvustab iga trimestri algul õppijatele vastavaid nõudeid oma aines/klassis.
 - 17) Õppijal või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid vaidlustada kümne tööpäeva jooksul pärast hinde teada saamist. Õppija hindamisega seotud vaidlusküsimusi lahendab kool õppija või tema seadusliku esindaja kirjaliku põhjendatud taotluse alusel. Otsusest teavitab Kooli direktor taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist.

4.7. Üleminekuksam

- 1) Õppetöö 35. nädalal sooritavad 8. klassi õpilased üleminekuksami eesti keeles või matemaatikas.
- 2) Üleminekuksami aine kinnitab kooli direktor hiljemalt I trimestri lõpuks õppenõukogu ettepanekul.
- 3) Eksamimaterjalid koostab vastava aine õpetaja 8. klassi ainekavast lähtudes ja esitab need direktorile kinnitamiseks hiljemalt kaks nädalat enne üleminekuksami toimumise aega.
- 4) Eksamikomisjon on vähemalt kaheliikmeline ning selle koosseisu määrab direktor kooli õppenõukogu liikmete hulgast. Eksamikomisjoni liikmete hulka kuulub kindlasti antud õpilasele eksamiainet õpetav õpetaja, kuid ta ei saa olla eksamikomisjoni esimeheks.
- 5) Eksamitulemused protokollitakse ning neid on võimalik vaidlustada samadel alustel muude koolihinnetega.
- 6) Üleminekuksami hinnet võetakse arvesse 8. klassi aastahinde väljapanekul. Üleminekuksami hinne on võrdne trimestri kokkuvõtva hindega.
- 7) Kui üleminekuksam on sooritatud mitterahuldavalt, peab õpilane tegema järeleksami. Järeleksam toimub üldjuhul peale õppeaasta lõpuaktust.

4.8. Kokkuvõtavad tulemused ja järgmisse kooliastmesse/klassi üleviimine

- 1) Üleminek eelkooli astmest I kooliastmesse põhineb õppekavas eeldatud tulemuste saavutamisel.
 - a. Õppija viiakse üle eelkooli astmest I kooliastmesse, kui õppija üldoskused ning teadmised ja oskused õppevaldkonniti vastavad enamasti õppekavas kirjeldatud 6-7aastaste eeldatavatele teadmistele ja oskustele.
 - b. Kui õppija teadmised ja oskused ei võimalda õppijat viia üle I kooliastmesse, siis taotletakse vanema ja Kooli koostöös õppijale koolipikendust ja õppija jääb veel üheks õppeaastaks eelkooli astmesse.

- c. Õppijatele, kes lahkuvad pärast eelkooli astme läbimist teise kooli, väljastab Kool koolivalmiduskaardi.
- 2) Kokkuvõttev hindamine I-III kooliastmes on hinnete koondamine teemapõhisteks, trimestri- või poolaastahinneteks ning teemapõhiste, trimestri- või poolaastahinnete koondamine aastahinneteks. Trimestrihinded pannakse välja hiljemalt järgmisel tööpäeval pärast trimestri viimast õppepäeva, välja arvatud õppijatele aines, milles on õpilastel õigus järelevastamiseks, vastavalt aineõpetaja poolt määratud järelevastamise korrale. Nendele õpilastele pannakse trimestrihinne välja pärast järelevastamist.
 - 3) Kokkuvõttev hinne kujuneb õppeinfosüsteemis kontrolltööna märgitud tööde hinnete (märgitakse Stuudiumis arvestuslike hinnetena) ja teiste kontrolltöö hindega kaalult võrdsustatud arvestuslike hinnetena märgitud hinnete keskmisena. Kõikide teiste nn jooksvate hinnete, mida ei kajasta Stuudium arvestuslike hinnetena, keskmist võib õpetaja arvestada kokkuvõtva hinde keskmise ümardamisel konkreetseks hindeks.
 - 4) Arvestuslike hinnetena märgitakse Stuudiumis kõik arvestuslikud tööd, kui nad lähevad kokkuvõtva hinde panekul arvesse (rühmatööd, teema esitlused, praktilised tööd, kodune kontrolltöö, aga ka protsessi tagasisidestavad hinded, kui õpetaja on nii kavandanud).
 - 5) Kokkuvõtva hinde arvestusse ei võeta koduste tööde (va kodune kontrolltöö) hindeid (ei märgita Stuudiumis arvestuslike hinnetena), kuna hindamisel ei ole võimalik tuvastada keelatud kõrvalise abi kasutamist või mahakirjutamist. Tegemata kodutöö märgitakse K tähega.
 - 6) Trimestri alguses tutvustab õpetaja õpilastele kontrolltööde ja teiste arvestuslike tööde kava.
 - 7) Õppijale, kes on puudunud ühe trimestri jooksul rohkem kui 50 % ainetundidest, võib jätta trimestrihinne välja panemata.
 - 8) Kui õppeperioodi keskel on õppeaine kokkuvõttev hinne või hinnang jäänud välja panemata ning õppija ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk”.
 - 9) Õppijale kelle trimestri või poolaastahinne on „puudulik” või „nõrk”, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused. Pärast nõutavate teadmiste ja oskuste omandamist tehakse trimestrihinne vastav parandus.
 - 10) Teemapõhiste, trimestri- või poolaastahinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õppija järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õppija järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.
 - 11) Õppija jäetakse täiendavale õppetööle õppeaines, milles tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk”. Täiendavale õppetööle jätmise, selle toimumise aja ning õppeained otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õppija õpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast viimase trimestri lõppu. Aastahinne pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi. Õppija järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse hiljemalt 31. augustil.
 - 12) Täiendavat õppetööd ei pakuta õpilastele nende õppetundide sisu osas, millest on õpilane põhjuseta puudunud. Küll antakse õpilastele selle materjali osas võimalus järelevastamiseks mõistlikul ajal ja mahus.
 - 13) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õppijal on kolmes või enam õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk”, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õppija või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õppija klassikursust kordama.
 - 14) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õppija, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enam õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õppija või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.
 - 15) Lõigetes 10) ja 15) sätestatud tähtaegu ei kohaldata õppija suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajaks.

4.9. Põhikooli lõpetamine

- 1) Põhikooli lõpetab õppija, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt 50 protsendile maksimaalsest tulemusest eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

- 2) **Lihtsustatud õppes** väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õppijale, kelle viimased aastahinded kõikides õppeainetes on vähemalt „rahuldavad” ning kes on sooritanud eesti keele ja matemaatika koolieksami ning kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine koolieksami. Kooli valitud eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks.
- 3) Põhikooli lõpetanuks võib õppijavõi tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õppijale (sh lihtsustatud õppes), kellel on kuni kahes õppeaines „nõrk” või „puudulik” viimane aastahinne või kes on kuni kaks lõpueksamit sooritanud tulemusele alla 50 protsendi maksimaalsest tulemusest.
- 4) Haridusliku erivajadusega õppijale, kellel nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.
- 5) Varem välisriigis õppinud õppija, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina.
- 6) Põhikoolilõpetaja, kes ühtse põhikooli lõpueksami ajal või eksamiplaanis ettenähtud koolieksami ajal haigestub või ei saa sellel osaleda muul kooli direktori poolt mõjuvaks loetud põhjusel või kelle ühtse põhikooli lõpueksami või koolieksami hinne on „nõrk” või „puudulik”, sooritab korduseksami koolieksamina.
- 7) Korduseksam sooritatakse kooli direktori poolt määratud ajal, hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õppija taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, kuid hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.
- 8) Ühtsete põhikooli lõpueksamite ja koolieksamite ettevalmistamine, läbiviimine ning hindamine toimub vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

4.10. Hindamisest teavitamine

- 1) Üldpädevuste hindamise ja tagasisidestamise põhimõtteid tutvustab õppijatele klassijuhataja õppeaasta algul.
- 2) Teadmiste ja oskuste hindamise ning tagasisidestamise põhimõtted ja korraldust õppevaldkonniti tutvustavad ja selgitavad õppijatele õpetajad õppeaasta alguses. Trimestri algul teeb vastava õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise vormi.
- 3) Vanematele selgitatakse hindamise ja tagasisidestamise põhimõtteid õppeaasta esimesel lastevanemate koosolekul.
- 4) Tagasiside õppija üldpädevuste kujunemise ning õppevaldkondlike õpitulemuste kohta antakse õppeinfosüsteemi Stuudium kaudu.
- 5) I-III kooliastme õppijatele väljastatakse digitaalselt õppeinfosüsteemis Stuudium trimestri lõpul kokkuvõtivate hinnete leht ja õppeaasta lõpul klassitunnistus.

5. Hariduslike erivajadustega õppijate toetamine ja tugiteenuste rakendamise põhimõtted

- 1) Õpetajad jälgivad õppija arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õppija vajadustele. Õppija võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse koolis välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde konsultatsiooni ajal kord nädalas 1 tund.
- 2) Direktor määrab isiku, kelle ülesandeks on tuge vajava õppija õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel (edaspidi haridusliku erivajadusega õppija õppe koordineerija).
- 3) Haridusliku erivajadusega õppija õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õppija arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.

- 4) Kui õppijal ilmneb vajadus saada tuge, teavitatakse sellest vanemat ning kool korraldab õpilase pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.
- 5) Õppijale, kellel tekib takistusi eakohases arengus, koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, annab kool **üldist tuge**, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialistide teenuse kättesaadavust ning vajaduse korral õpiabitundide korraldamist individuaalselt või rühmas.
- 6) Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õppija arenguks soovitud tulemusi, siis võib rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel **tõhustatud tuge** või **erituge**. Sellisel juhul on õppija käsitletav haridusliku erivajadusega õpilase.
- 7) Kool käsitleb tuge vajavate õppijatena kõiki neid, kelle võimed, tervises seisund, keeleline ja kultuuriline taust, isiksuse omadused, **eriline andekus**, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppet eemalviibimine või Kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, tegevus- ja päevakavas, arengu- ja õpikeskkonnas, (mängu- ja õppevahendid, õppe-, mängu- ja puhkeruumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes.
- 8) Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel kohaselt ja vanema kirjalikul nõusolekul rakendab Kool õppijale **tõhustatud tuge** või **erituge**, vähendab ja asendab riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemusi ühes või mitmes aines, soovib lihtsustatud, toimetuleku- või hooldusõppe rakendamist või vabastab õpilase kohustusliku õppeaine õppimisest.
- 9) I-III kooliastmes õppija õppekavas sõnastatud eesmärkide täitmiseks ja talle vajaliku toe pakkumiseks võib lisaks tavaklassidele moodustada ka **õpiabi- või tasemerühmi** või **eriklasse**.
- 10) Õpe õpiabi- või tasemerühmas või eriklassis on õppija vajadustest lähtuv ja ajaliselt piiritletud ning järgitakse haridusliku erivajadusega õppijate õppe koordineerija või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi. Erituge vajava õppija õpetamisel tavaklassis arvestatakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitustega.
- 11) Kui õppija toetamise vajadus tuleneb tema **andekusest**, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.
- 12) Kool võib õpilase individuaalse arengu toetamiseks arvestada kokkuleppel õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemaga tema varasemat õpi- või töökogemust ning teha muudatusi või kohandusi õppesisus, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, kui sellega ei kaasne õppeaja muutumist võrreldes nominaalse õppeajaga ega riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamist või asendamist. Kokkulepe vormistatakse kooli ja õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema vahel õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.
- 13) Individuaalse arengu- ja õppekava (IAÕK) koostamise ja rakendamise korralduslikud põhimõtted:
 - a. IAÕK koostatakse neis valdkondades, milles õppija vajab tuge ja individuaalset arendamist, valdkondades, mille arengutase erineb eeldatavast eakohasest arengust;
 - b. IAÕK koostamisel ja elluviimisel osaleb kogu õppija arengut toetav meeskond;
 - c. IAÕK seostatakse õppija arengu analüüsiga;
 - d. iga arenguvaldkond esitatakse IAÕK-s konkreetselt õppijast lähtuvate õppe-eesmärkidena, millest juhinduvad nii vanemad kui õpetajad;
 - e. IAÕK korrigeeritakse vastavalt selle rakendamise käigus antud hinnangutele õppija saavutustele;
 - f. sõltuvalt sellest, kas eesmärkides püstitatu on omandatud täielikult, pole omandatud või on omandatud osaliselt, loetakse IAÕK täidetuks või osaliselt täidetuks.
- 14) Kool koostab õppijale IAÕK juhul, kui:
 - 1) õppijale rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õppija on väga vähesel määral kaasatud rühmas/klassis läbiviidavasse tegevusse/õppesse;
 - 2) õppija õppekava erineb rühmale/klassile koostatud õppekavast;
 - 3) õppija kooliastme/klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;
 - 4) koolivälise nõustamismeeskond on andnud õppija arengu toetamiseks soovitusel vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õppija kohustusliku õppeaine õppimisest.
- 15) Õppija, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe;

- 16) Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii õppija arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.
- 17) Õppijate omavahelist suhtlemist suunatakse teadlikult nii, et oleks välistatud pidev muukeelsete õppijate omakeelne suhtlemine, ning muukeelsel lapsel kui tema rühma- või klassikaaslastel tekiks vajadus suhelda omavahel eesti keeles võimalikult intensiivselt.
- 18) Kui kooli I-III kooliastmes õpib eesti keelest erineva emakeelega õppija, võib kool õppija vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada «Eesti keel teise keelena» ainekava alusel.
- 19) Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab haridusliku erivajadusega õppija õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral Kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamise.
- 20) Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õppija tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õppijale rakendatud meetmed dokumenteeritakse õppija individuaalse arengu jälgimise kaardil.

6. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine.

- 1) Karjääriõpetusega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis tegema mõistlikke kutsevalikuid.
- 2) Karjääriõpetus on õppekavas ühtse kontseptsioonina läbiv teema ainekavades sidudes ainevaldkonnaga õppijate võimalikud kutsevalikud ja tulevased töökohad.
- 3) Karjääriõpetust viiakse ellu eelkõige läbi valikaine Suhtlemine, koostöö, ettevõtlikus õppetundide ning läbi õppekäikude ettevõtetesse ja asutustesse.
- 4) Karjäärialased küsimused ja õppija kutsumus on üks arenguveestluste teema.

7. Vanematega koostöö põhimõtted ja korraldus

7.1. Õppijate ja vanemate teavitamise ning nõustamise korraldus

- 1) Hea koostöö vanematega on aluseks õppijate kohanemisele ja turvatunde tekkimisele Koolis.
- 2) On oluline olla koostöös kõikide pereliikmetega, kes on õppijatega lähedastes suhetes.
- 3) Kool toetab ja abistab perekonda laste kasvatamisel ja õpetamisel ning kaasab vanemaid õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisse.
- 4) Kool nõustab vajaduse korral õppija vanemat õppija arengu toetamises ja kodus õppimises. Nõustamise vorm, kaasatud isikud ja meetodid lepitakse kokku lähtuvalt konkreetsest vajadusest.
- 5) Kool tagab vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta läbi õppeinfosüsteemi Stuumium.
- 6) Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeveerandi või poolaasta algul.
- 7) Kool korraldab vähemalt kord õppeaastast vanemate üldkoosoleku, kus antakse ülevaade õppekava täitmisest ja muudatustest õppekasvatustöös.
- 8) Õppija arengu toetamiseks korraldatakse vanematega ning alates II kooliastmest õppijaga kaasates vanemaid vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguveestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasised õppe ja arengu eesmärgid.

7.2. Arenguveestluse läbiviimise põhimõtted.

- 1) Arenguveestluse eesmärgiks on analüüsida õppija arengut ja toimetulekut tulenevalt õppija individuaalsest eripärasest ja õppija, vanema või Kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja

väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguestlustel seatakse uued eesmärgid arengule, õppimisele ja õpetamisele.

- 2) Arenguestlustel on usalduslik õpetaja(te) ning vanema(te) vaheline arutelu õppija senisest arengust ja edaspidiseks arenguks soodsate tingimuste loomisest.
- 3) Arenguestlustel osalevad rühmaõpetajad/klassijuhataja, vanem(ad) ja õppija (alates II kooliastmest).
- 4) Arenguestluste läbiviimist koordineerib õppekorraldaja.
- 5) Arenguestluste käigus:
 - a. ühtlustatakse hinnang õppija senisele arengule ja ootused tulevikuks;
 - b. leitakse vajadusel täiendavad koostöövõimalused Kooli ja kodu vahel õppija arengu toetamiseks;
 - c. sõnastatakse koos eesmärgid, mis on seotud õppija arengu eeldatavate tulemustega ning loetelu tegevustest, mis toetavad eesmärkide täitmist.
- 6) Arenguestlustest teavitamine
 - a. Klassijuhataja/rühmaõpetaja koostab vanematele õppeinfosüsteemis Stuudium arenguestlustele registreerumise graafiku, mille kaudu vanemad registreeruvad arenguestlustele vastavalt graafikus väljapakutud aegadel. Juhul, kui väljapakutud aeg vanemale ei sobi, siis vanem teavitab sellest õpetajat ja lepitakse kokku uus eraldi aeg.
 - b. Kui Kool ei ole saanud õppija vanemaga kontakti, et leppida kokku arenguestluste aeg või vanem ei ole teistkordselt ilmunud arenguestlustele kokkulepitud ajal, teavitab Kool sellest õppija elukohajärgset kohalikku omavalitsust.
- 7) Õpetaja ettevalmistus arenguestlusteks:
 - a. Õpetaja avab õppija kohta õppeinfosüsteemis Stuudium arenguestluste kokkuleppe kaardi.
 - b. Vajadusel saadab läbi õppeinfosüsteemi Stuudium vanemale (alates II kooliastmest ka õppijale) arenguestluste eelneva küsimustiku.
 - c. Küsimustikud täidetakse hiljemalt üks tööpäev enne arenguestluste päeva.
 - d. Õpetaja tutvub küsimustikega enne arenguestlust.
 - e. Õppija arengumapi ülevaatamine.
- 8) Arenguestluste läbiviimine:
 - a. Arenguestluste viivad läbi rühmaõpetajad/klassijuhatajad.
 - b. Vestluste sissejuhatavas osas tuleb pöörata tähelepanu vestluste läbiviimise õhkkonnale, olla tähelepanelik vanemate valimisoleku suhtes alustada vestlust, väljendada ennast arusaadavalt jne.
 - c. Vestluste aluseks on õppija arengumapp ja arenguestluste küsimustikud.
 - d. Vanemale (õppijale) antav tagasiside algab ja lõpeb positiivselt, on heatahtlik, aus ja siiras. Probleemide esitamine on konkreetne ja kiire ning toetub faktidele, mitte hinnangutele.
 - e. Arenguestluste käigus kokku lepitud täiendavad koostöövõimalused Kooli ja kodu vahel õppija arengu toetamiseks, sõnastatud eesmärgid ning loetelu tegevustest, mis toetavad eesmärkide täitmist fikseeritakse õppeinfosüsteemis Stuudium arenguestluste kokkuleppe kaardil. Kui kolme tööpäeva jooksul pärast arenguestluste kaardi avalikustamist vanemale vastuväiteid selle sisu osas ei ole esitatud, loetakse arenguestlust lõpetatuks ja kokkulepped kehtivateks.
- 9) Arenguestluste läbiviimisel saadud, arenguestluste kaardil ja küsimustikes olev info on konfidentsiaalne ning ei kuulu vestlustel osalejate kokkuleppeta avaldamisele kolmandatele isikutele va õppija rühma õpetaja või klassijuhataja vahetumisel. Rühma õpetajal/klassijuhatajal on õigus arenguestlustel kerkinud küsimusi arutada direktori, õppekorraldaja, tugispetsialistide ning õppijaga seotud teiste õpetajatega.

8. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.

- 1) Õpetajate koostöö eesmärgiks on õpetaja meisterlikkuse tõstmine.
- 2) Õpetajate koostöö põhineb õpiringide meetodil.
- 3) Õpingid toimuvad kord kuus.
- 4) Õpiringide töö sisu planeerimise aluseks on õppimist toetava õpetamise strateegiate (Tabel 1 lk 6) rakendamine.
- 5) Uutele alustavale õpetajatele määratakse esimeseks aastaks mentor.

9. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

- 1) Kooli õppekava uuendamise ettepanekuid võib teha kogu koolipere (töötajad, õpilased ja nende vanemad).
- 2) Õppekava uuendamiseks ja arendamiseks tehtud ettepanekud vaadatakse läbi kord aastas enne uue õppeaasta algust.
- 3) Kooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab Kooli direktor. Kooli õppekava kinnitab direktor. Muudatused Kooli õppekavas esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule ning ettepanekute tegemiseks pedagoogilisele nõukogule.